

2021-11-03
Ju2021/03807**Justitiedepartementet**Myndigheten för familjerätt och
föräldraskapsstöd
Box 35
931 21 Skellefteå

Uppdrag att ta fram och sprida information om föräldraskapsrättsliga regler

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) i uppdrag att ta fram och sprida information till föräldrar och blivande föräldrar om innebörden av reglerna om föräldraskapspresumtion, digital bekräftelse av föräldraskap och hävande av föräldraskap.

Uppdraget ska redovisas till regeringen (Justitiedepartementet med kopia till Socialdepartementet) senast den 1 februari 2022.

Bakgrund

Föräldraskapet har stor betydelse för både barn och föräldrar. Förutom det familjerättsliga band som föräldraskapet knyter mellan barn och förälder är olika rättigheter och skyldigheter knutna till det rättsliga föräldraskapet, bl.a. rätten till arv och skyldigheten att betala underhåll till ett barn. Även reglerna om vårdnaden om ett barn knyter an till det rättsliga föräldraskapet.

Den 1 januari 2022 träder nya regler om föräldraskap i kraft. Reglerna innebär bland annat att föräldraskap ska presumeras i fler fall än i dag. Om modern vid barnets födelse är gift eller registrerad partner med en kvinna, ska kvinnan automatiskt anses som barnets förälder. Motsvarande ska gälla för faderskap eller moderskap för gifta par där en av makarna eller båda har

ändrat könstillhörighet. Vidare ska föräldrar som inte är gifta med varandra – om de är myndiga och folkbokförda i Sverige – ha möjlighet att under 14 dagar efter barnets födelse digitalt bekräfta ett föräldraskap utan socialnämndens medverkan. I samband med en digital bekräftelse ska föräldrarna kunna göra en anmälan om gemensam vårdnad om barnet. Den digitala tjänsten ska tillhandahållas av Skatteverket.

De nya reglerna innebär att fler föräldraskap kommer att gälla utan att det har skett någon myndighetskontroll av om förutsättningarna för ett rättsligt föräldraskap är uppfyllda. Om förutsättningarna för ett rättsligt föräldraskap inte är uppfyllda, kan föräldraskapet hävas. Frågan om att häva föräldraskapet kan aktualiseras senare i ett barns liv, t.ex. i samband med en separation eller ett dödsfall. Detta kan innebära stora påfrestningar och få negativa konsekvenser för de berörda, inte minst för barnet. För att minska risken för detta är det viktigt att enskilda känner till relevanta regler så att de har goda möjligheter att göra informerade val och kan känna sig trygga med vad som gäller.

Mot denna bakgrund finns det behov av att ta fram och sprida information om det föräldraskapsrättsliga regelverket till föräldrar och blivande föräldrar. MFoF bör få i uppdrag att göra detta.

I sammanhanget kan det nämnas att det för närvarande pågår en översyn av den föräldraskapsrättsliga lagstiftningen. En särskild utredare har fått i uppdrag att se över föräldraskapsreglerna om föräldraskap och ta ställning till hur de kan utformas för att bl.a. bli mer överskådliga, könsneutrala och inkluderande samt enklare att tillämpa. I uppdraget ingår även att se över reglerna om hävande av föräldraskap och då särskilt ta ställning till om utrymmet att häva ett föräldraskap ska begränsas (dir. 2020:132). Uppdraget ska redovisas senast den 21 juni 2022.

Närmare om uppdraget

MFoF ska ta fram och sprida information om innebörden av reglerna om föräldraskapspresumtion. Informationen bör beskriva hur presumtionerna fungerar, att ett felaktigt presumerat föräldraskap kan hävas och hur ett korrekt föräldraskap i stället kan fastställas.

För att minimera risken för att föräldraskap bekräftas felaktigt kommer Skatteverket inom ramen för den digitala tjänsten att lämna information till användaren om regelverket. Information om den digitala bekräftelsen bör även inkluderas i den information som MFoF nu får i uppdrag att ta fram och sprida. Informationen bör omfatta uppgifter om förutsättningarna för att fastställa ett rättsligt föräldraskap genom bekräftelse, att ett felaktigt bekräftat föräldraskap kan hävas och innebörden av gemensam vårdnad.

De föräldraskapsrättsliga reglerna är svåröverskådliga, vilket är ett av skälen till att det för närvarande pågår en översyn av regelverket. Det är därför viktigt att den information som lämnas förklarar regelverket på ett lättbegripligt sätt. Samtidigt behöver informationen vara fullständig och korrekt. För att ge en sammanhängande bild av regleringen kan informationen behöva omfatta mer än de regler som träder i kraft den 1 januari 2022. Informationen ska utformas så att alla kan ta del av den, oavsett funktionsförmåga. Informationen bör även finnas tillgänglig på flera språk.

MFoF ska vid genomförandet av uppdraget inhämta kunskaper och erfarenheter från Socialstyrelsen och Skatteverket. Eftersom det kan finnas ett särskilt behov av att sprida information till samkönade par och personer som ändrat könstillhörighet bör MFoF inhämta synpunkter från Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL). Synpunkter bör även inhämtas från Myndigheten för delaktighet och, vid behov, andra myndigheter och aktörer som kan vara berörda.

I uppdraget ingår att sprida informationen genom myndigheter och andra aktörer som föräldrar och blivande föräldrar kommer i kontakt med, t.ex. mödravårds- och barnavårdscentralerna, socialnämnderna och andra verksamheter för föräldrastöd.

Arbetet ska genomsyras av ett barnrättsperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv och ett hbtqi-perspektiv.

Redovisningen, som ska beskriva uppdragets genomförande, ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Elin Bellander

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/SOF

Finansdepartementet/BA

Arbetsmarknadsdepartementet/MRB

Myndigheten för delaktighet

Skatteverket

Socialstyrelsen

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)